

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت تحقیقات و فناوری
مدیریت امور پژوهشی

مهر ماه ۱۴۰۳

نشست خبری برای ارائه پیام پژوهشی

«چالش‌های دسترسی به خدمات سلامت اولیه در ایران:

نگاهی نو به موانع و راهکارها»

مجری اصلی:

دکتر امیرحسین تکیان، دانشکده بهداشت

طرح تحقیقاتی با عنوان "بررسی دلایل بهره‌مندی ناکافی مردم از خدمات سلامت قابل‌ارایه در سطح اول شبکه بهداشت و درمان: یک مطالعه مروری" توسط آقای دکتر امیرحسین تکیان عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان مجری اصلی اجرا شده و در سال ۱۴۰۳ خاتمه یافته است. این پژوهش ارزشمند توانسته است به ارتقای سطح دانش و سلامت در حوزه دسترسی و بهره‌مندی از خدمات سلامت اولیه کمک نماید. در ادامه خلاصه‌ای از پیام پژوهش و کاربرد آن در راستای ارتقای سلامت جامعه برای استفاده از ذی‌نفعان توسط مجری محترم به اشتراک گذاشته شده است. امید است این دستاورد بتواند راهگشای توسعه و کاربردی شدن نتایج پژوهش‌ها باشد.

✍ خود را معرفی کرده و سوابق علمی و اجرایی مرتبط با طرح حاضر را

مختصر بیان کنید.

اینجانب دکتر امیرحسین تکیان، استاد سیاستگذاری سلامت، عضو هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، رئیس و بنیانگذار مرکز عالی سلامت جهانی هستم. بیش از ۲۰ سال سابقه‌ی آموزشی و پژوهشی در حوزه سیاستگذاری نظام سلامت، با محوریت عدالت در سلامت، حکمرانی خوب سلامت و تحلیل پیشرفته سیاستگذاری آگاه از شواهد و مطالعات بین‌المللی سلامت دارم. پیش از این، مدیریت و مشاوره علمی ده‌ها طرح پژوهشی ملی و بین‌المللی را به عهده داشته‌ام، و این پژوهش نیز با هدف ارتقای بهره‌مندی عادلانه مردم از خدمات سلامت اجرا شد.

✍ تیم مجریان و همکاران طرح را همراه با وابستگی سازمانی آنها معرفی فرمایید.

مجری:

- دکتر امیرحسین تکیان (دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران)

همکاران:

- دکتر علیرضا اولیایی منش (موسسه ملی تحقیقات سلامت)
- دکتر حکیمه مصطفوی (دانشکده بهداشت)
- دکتر عفت محمدی (مرکز عدالت در سلامت)
- دکتر احد بختیاری (دانشکده بهداشت)
- سحر کارگر (دانشکده بهداشت)

✍ مخاطبان نتایج و پیام حاصل از طرح پژوهشی شما چه افراد/گروه هایی هستند؟

- مدیران و سیاست‌گذاران دانشگاه‌ها و وزارت بهداشت
- مسئولان شبکه و مراکز جامع سلامت
- کارشناسان و فعالان حوزه شبکه مراقبت‌های بهداشتی اولیه
- پژوهشگران و دانشجویان سلامت عمومی
- سازمان‌های مردم‌نهاد سلامت محور

✍ یک عنوان کوتاه، جذاب و قابل فهم برای مخاطبان که نمایانگر پیام اصلی پژوهش شما باشد، بیان کنید.

از شناسایی تا اقدام: ارتقای بهره‌مندی مردم از خدمات سطح اول سلامت

✍ پیام کلیدی پژوهش شما چیست؟

علیرغم گسترش شبکه بهداشت و درمان، بخش قابل توجهی از جمعیت ایران به میزان کافی از خدمات اولیه سلامت بهره‌مند نمی‌شوند. این طرح با بررسی دقیق عوامل فردی، اجتماعی و ساختاری مؤثر، به شناسایی مهم‌ترین موانع دسترسی و بهره‌مندی پرداخت و راهکارهای سیاستی مبتنی بر شواهد برای بهبود این وضعیت ارائه می‌کند تا عدالت و اثربخشی خدمات PHC افزایش یابد و سلامت عمومی جامعه ارتقا پیدا کند.

✍ پیام پژوهشی خود را در قالب زیر بسط دهید و بیان کنید که "چه کسی"، "چه چیزی"، "چرا" و "کجا" از نتایج پژوهش شما استفاده می‌کند.

- اهمیت و نوآوری موضوع

نخستین تحلیل نظام‌مند ملی مبتنی بر چارچوب لوسکی برای شناسایی و دسته‌بندی جامع موانع بهره‌مندی از خدمات PHC در ایران و پیشنهاد راهکارهای کاربردی برای سیاست‌گذاران سلامت.

- مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی
- عوامل متعددی چون سواد سلامت پایین، مسائل اقتصادی، فاصله مکانی، کمبود حمایت اجتماعی، نبود انگیزه یا اطلاعات کافی، هزینه‌ها و نگرش منفی نسبت به مراکز، به عنوان موانع کلیدی مطرح شدند. ضعف در آموزش، عدم دسترسی مالی و ناهم‌سویی فرهنگی از یافته‌های مهم این مطالعه بود.
- موارد کاربرد نتایج طرح
- تدوین دستورالعمل‌های آموزشی برای ارتقای سواد سلامت، هدفمند کردن حمایت‌های مالی و اجتماعی، توسعه راهکارهای حمل‌ونقلی، اصلاح سیاست‌های بیمه‌ای، طراحی برنامه‌های ویژه برای گروه‌های آسیب‌پذیر، و بازآموزی کارکنان مراکز سلامت.

📖 دو تأثیر و یا کاربرد اصلی پژوهش شما چیست؟

تأثیر اول: کمک به سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد جهت بهبود بهره‌مندی واقعی از PHC
تأثیر دوم: تسهیل اجرای مداخلات عملی برای افزایش عدالت سلامت و کاهش نابرابری در استفاده از خدمات

📖 محدودیت‌های شواهد و نتایج به دست آمده در طرح شما چه بوده است؟

- محدودیت مطالعات کیفی در بررسی سواد سلامت گروه‌های خاص.
- تکیه بر مقالات و اطلاعات ثانویه، عدم مطالعه میدانی تازه.
- برخی داده‌ها در مورد گروه‌های مهاجر و مناطق محروم محدود بود.

📖 انجام چه پژوهش‌هایی را در ادامه تحقیق خود پیشنهاد می‌دهید که می‌تواند منجر به کاربردی‌تر شدن نتایج و تأثیر بیشتر یافته‌های شما شود؟

- انجام مطالعات میدانی با تمرکز بر گروه‌های آسیب‌پذیر و مناطق محروم
- طراحی و ارزیابی مداخلات هدفمند بهبود سواد سلامت و کاهش هزینه‌های دسترسی
- پژوهش‌های مقایسه‌ای با تجربیات موفق سایر کشورها

📖 ادامه مسیر کاربردی کردن یا اجرای پژوهش‌های آتی، به چه حمایت‌هایی از سمت مسوولین و نهادهای

مرتبط نیاز دارد؟

- حمایت مالی و اجرایی وزارت بهداشت و دانشگاه‌ها

- همکاری بین بخشی با بخش حمل و نقل و تأمین اجتماعی
- تسهیل دسترسی گروه‌های خاص به داده‌های بالینی
- افزایش ظرفیت نیروی انسانی در نظام شبکه

آیا نتایج طرح شما منجر به تغییری در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ارزش‌های دینی یا قوانین سازمان غذا و دارو شده است؟

نتایج این طرح با ارائه پیشنهادات سیاستی و مداخلات کاربردی، به ارتقای برنامه‌ریزی شبکه سلامت و کاهش نابرابری‌های موجود در دسترسی و بهره‌مندی از خدمات سطح اول منجر شده است. این یافته‌ها در بازنگری سیاست‌های اجرایی PHC، افزایش سواد سلامت جمعیت، بهبود عدالت اجتماعی و کاهش تفاوت‌های منطقه‌ای مورد استفاده قرار گرفت و توانست موانع فرهنگی، اقتصادی و سازمانی مرتبط با بهره‌مندی را شناسایی و رفع کند. در نهایت، ارتقای سلامت عمومی و افزایش رضایت مردم از نظام سلامت را به همراه داشته است.

در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله (ها) را اعلام کنید.

در حال حاضر ۱ مقاله از این پروژه سابمیت شده و در مرحله داوری است.

اگر مخاطبان یا سایر پژوهشگران بخواهند با شما ارتباط برقرار کنند، مسیر ارتباطی شما چیست؟

دکتر امیرحسین تکیان
ایمیل: takian@tums.ac.ir

حداکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح خود را ذکر نمایید:

1. Levesque JF, Haddad S, Narayana D, Fournier P. Outpatient care utilization in urban Kerala, India. Health Policy Plann. 2006;21(4):289-301.
2. Jat TR, Ng N, San Sebastian M. Factors affecting the use of maternal health services in Madhya Pradesh state of India: A multilevel analysis. Int J Equity Health. 2011;10.
3. Abbasi M, Majdzadeh R, Zali A, Karimi A, Akrami F. The evolution of public health ethics frameworks: systematic review of moral values and norms in public health policy. Med Health Care Philos. 2018;21(3):387-402.
4. Ayhan Baser D, Mlhcl Ö, Direk MT, Cankurtaran M. Views and experiences of family physicians about Syrian refugee patients in Turkey: A qualitative research. Prim Heath Care Res Dev. 2021;22.

5. Elhady GW, Amin TT, Hussein EA, Magdy S, Salem MR. Postnatal care in rural Egypt: perspectives of women and health care providers. Open Access Maced J Med Sci. 2021;9(E):328-35.

✍ در خاتمه، اگر توضیح یا نکته دیگری باقی مانده، بیان کنید.

توجه به شناسایی و رفع موانع بهره‌مندی واقعی از خدمات اولیه سلامت، گامی اساسی در مسیر تحقق عدالت و ارتقای سلامت همگانی است و تحقق این هدف جز با عزم ملی و همکاری بین بخشی امکان‌پذیر نیست.

شناسنامه خبر

عنوان طرح: بررسی دلایل بهره‌مندی ناکافی مردم از خدمات سلامت قابل‌ارایه در سطح اول شبکه بهداشت و درمان: یک مطالعه مروری
 کد طرح: ۶۸۷۹۹
 مجری اصلی: دکتر امیرحسین تکیان
 تاریخ اختتام: ۱۴۰۳/۰۷/۱۱
 لینک مقاله: در دست انتشار